

Društvo bode imelo za to 2 izgledna vinograda, eden na rudeči kraški zemlji v Tomajski občini, drugi na beli laporasti zemlji (weisser Mergel) v štanjelski občini, kjer se bodo napravljali poskusi:

- a) z zasajenjem primernejših trt,
- b) z obdelovanjem trt, in
- c) od kodar bodo dobivali društveniki brezplačno količe dobrih trtnih plemen.

3. Trgatev o pravem času. — Župani in možje iz starešinstva, ki so društveniki, bodo skrbeli, da se trgatev vrši o pravem času.

4. Umno kletarstvo.

- a) Ob času trgatve bode poseben umelec pazil, da se bo iz grozdja vino prav narejalo;
- b) pripravi se in posojevalo se bode orodje in druge priprave, katere zahteva umno kletarstvo in obdelovanje vinogradov;
- c) napravljali se bodo v skupnih kletih poskusi:
 - α) kako dati vinu nepremeljiv značaj,
 - β) kako mu pridobiti isti okus, ki povišuje njegovo ceno,
 - γ) kako bi se naše vino več let ohraniti dalo.

B. Pospeševanje prodaje vina.

Prodajo vina pospeševalo bode: njega večja zaloga. V ta namen boti skupni kleti v Štanjelu in Tomaji, kjer se bodo vina dotičnih krajev obravnavala.

C. Pomoč društvenikom.

Da društveniki ne bodo prisiljeni v vsakem času in za vsako ceno vina prodati, pomore se jim s tem:

1. da društvo kupi od njih grozdje po obstoječi ceni, katero določi odbor treh udov, voljen na eno leto od občnega zbora. Ako bi pa društvo vino dražje prodalo, kakor je bila cena grozdja določena, dobé dotični društveniki vrhu tega primerno odškodnino, katero določi občni zbor.

2. Ko bo društvo imelo dovoljno svoto denarja, bo društvenikom denar posojevalo, katerega bo mogel dolžnik tudi z grozdem izplačati.

Vse take zadruge stopile bi v eno skupno „dolenjsko zavezo“, koja bi imela v Ljubljani in morda pozneje še v drugih krajih svoje kleti, iz katerih bi se vino po kolikor mogoče najnižji ceni prodajalo. Ker bi zaveza ne iskala dobička, izpodrinila bi s svojim poštenim in dobrim blagom ter vsled tega, ker bi lahko društvenike podpirala z denarjem in posojili tudi na ne še prodano vino, vinske trgovce in dolenjske namoštnike, to je, vinske oderuhe, ki so prava trtna uš za Dolenjca. Zaveza pridobila bi si kupce tudi s tem, da bi dajala varnim gostilničarjem vino za ceno obresti na upanje ter jih rešila monopola nekršenih in kršenih židovskih vinotržcev, ki silijo zadovolženega gostilničarja najslabšo brozgo kupovati po visoki ceni. Zavezina klet bi pa lahko imela tudi svoj vinotoč, s pomočjo katerega bi zamogla delovati proti nezaslišano visoki ceni vina po gostilnicah, katera visoka cena tudi ne malo škoduje vinogradarjem ter ob enem povspešuje pitje piva ter nesrečnega žganja. Toraj Dolenjci na noge! Letina kaže dobro in na vas je ležeče, da od nje tudi v resnici kaj dobička dosežete.

Gustav Pirc.

Čistite seme!

Pritožbe o slabih dohodkih kmetijstva se čujejo vedno bolj pogosto, vzlic temu, da tožitelji sami morajo priznati, da so letine prav za prav ostale, kakor so bile nekdanj, ko je še kmetovalcu dobro šlo. Toraj, slabe letine niso vzrok propada kmetijstva, ampak spremenjene razmere: od leta do leta rastoči

stroški, a vedno eni in isti dohodki. Splošno se je jelo to tudi spoznavati, a žalibog ostane le pri spoznavanju; na katerokoli spremembo kmetovanja, pri katerem bi se dalo kaj več doseči, pa nihče niti ne misli ne. In koliko mora se pri našem kmetijstvu spremeniti, zboljšati! Ne davno sem pisal v članku „Setev sè strojem v vrste“, da se pri nas greši zoper skušana pravila umnega pridelovanja žita od prve brazde noter do poslednjega cepcevega poka. Tako je tudi res!

Večkrat sem v tem listu pisal o prevažni potrebi čistega semena. Najbolj zabiti kmet spozna škodo, ki mu jo dela plevel in vendar večina naših kmetovalcev, med njimi tudi bolj razumni, ne storé skoraj nič za čiščenje semena. Pa pogledjmo tudi za to naš pridelek! Na domačih naših trgih dobimo rž, o kateri se niti ne vé, da je rž, ko bi dotični prodajalec nam tega sam ne zatrdil. To, kar on rž imenuje, je le zmes rži, ovsa, graha, grahore, goršice itd. in rženo zrno je pa bolj podobno kakemu travnemu semenu, kakor pa žitu. Potem se pa še prodajalec jezi, ker mu za njegovo rž nihče toliko ne dá kot za ptujo. Pogledjte si kmetovalci enkrat kraško pšenico, kako debelo-zrnata je in brezplevelnega semena. Temu je ravno vzrok marljivost, s katero Krašovec svojo njivo pleve. Se ve da on na svoji majhni njivi to lahko stori, in jaz tudi ne bodem priporočal pletve žita, namen se pa ravno tako lahko doseže s skrbnim čiščenjem semena.

Prav očistiti se pa dá seme le z izbiranjem z roko ali pa z žitočistilnim strojem ali trierjem. Prvo je skoraj nemogoče, kajti predno bi se hektoliter pšenice prebralo, bi bil uže čas za setev pri kraji, tem manje je pa mogoče, kdor rabi veliko hektolitrov semena. Žitočistilni stroj pa ne loči samo plevelovega semena od žita, ampak razdeli tudi žito po velikosti zrna. Za seme je pa dobro le velikozrnato žito, tisto pa, ki ga veterica ven zažene ali katero skozi ploščevinasto mrežo pade, ostane v zemlji gluho ali pa naredi le borne rastline, ki zopet naredijo žito, ki je popolnem za nič. Stroj za žito čistiti kupite si kmetovalci! Kdor ga sam ne more kupiti, kupi naj ga v družbi z drugim. Dobro, čisto seme, daje dober pridelek in tega kmetovalci v zdajšnjih časih krvavo potrebujejo. Za izgled, kako seme nahaja se pri naših gospodarjih, naj mi bode dovoljeno povedati, da je prišel te dni kmetovalec iz ljubljanske okolice na stroj kmetijske družbe čistiti svojo rž. Očistil je 25 mernikov ter dobil 8 mernikov rži in 17, reci: sedemnajst mernikov plevelovega semena.

Setev se bliža in še je čas si osiguriti dober pridelek. C. kr. kmetijska družba ima na svojem posestvu v Ljubljani na Poljanski cesti, to je, v živino-zdravnišnici žitočistilen stroj, kojega prepusti kmetovalcem v porabo proti prav nizki odškodnini. Kdor se ga hoče poslužiti, pripelje naj svoje žito tje doli ter naj se pri vrtnarji oglasi.

Gospodarske izkušnje.

Mladi golobje se hitro vpitajo,

če se denejo takrat, ko prično perje dobivati, to je, ko so tri tedne stari, v košek, kateri se tako pokrije, da zrak zraven priti zamore, svetloba pa ne. Krmijo se golobje vsakih pet ur s kuhanim turšičnem zrnem in sicer tako, da se jim kljun odpre ter vdene 30 do 40 mlačno-toplih zrn. Čez 10 do 12 dni so golobje vpitani ter imajo jako okusno in nežno meso.

Vroča krma in vroča pitna voda za kuretnino

je neki pozimi posebno dobra. Ne le, da kuretnina zdrava ostane, ampak ona prične tudi prej jajca nesti ter to delo pridneje opravlja.

Kot novo sredstvo za uničenje predenice (žide)

v detelji priporočujejo sedaj vodo, v kateri je raztopljena 10% železnega vitrijola. To vodo škropijo ali brizgajo na dotična mesta in uže čez nekaj ur postane predenica črna ter pogine. Ta voda detelji nič ne škoduje, še nasprotno lepše raste.

Krmenje vinskih tropin.

Vinske tropine imajo enako redilno vrednost kot seno. Krave smejo dobiti na dan do 12, voli do 20 kilg. tropin. S pomešanjem tropin dá se narediti tudi slaba krma bolj vžitna. Pri krmenji nežganih tropin treba je pazljivo postopati zaradi grampe, ki se v njih nahaja. Grampa namreč pospešuje pojatev pri kravah. Žgane tropine imajo pa uže same na sebi prav malo grampe, zato pa tudi niso prav nič škodljive.

Kako pregnati kravam bradovice na vimenu.

Kravam pregnati bradovice na vimenu, priporoča dr. Linddecke monoklorovo-očetno kislino (Monochlor-essigsäure), koja je v lekarnah na prodaj. S čopičem (pinzelom) zmoči se bradovica in v kratkem času dá se bradovica ločiti. Paziti je treba, da se pri tem delu tudi drugi zdravi deli vimena s kislino ne zmočijo, kajti kamor ta kislina pride, tam tudi kožo razjé.

Krompir kot milo.

Malokomu bode znana poraba krompirja namesto mila (žajfe) za snaženje perila itd. Krompir se skuha na pol mehko, da v roki ne razpade ter se s takim krompirjem tako drgne kakor z milom. Krompir neki naredi perilo čedneje in bolj belo kot pa milo. Rute in tkanine, posebno svilnate, ki so barvane s slabimi barvili, je boljše s krompirjem snažiti, ker ta ne razjé ne tkanine ne barvila kot milo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 39. Na zadnjem desnem kopitu mojega pet let starega konja jela je strela gnjiti. Daleč okrog nimam človeka, ki bi kaj razumil o taci rečeh in moj kovač oddaljen je nad dve uri od tod, kateremu pa ne zaupam dosti; prosim Vas, mi uže v prihodnjem listu kaj svetovati. (R. Z. v K.)

Odgovor. Prvo je, strelo z vodo čisto zmiti in natanko preiskati; ali ne tiči v nji kaka vbodena ali sicer zabasana stvar; to je treba najprej izdreti s prijemnico ali majhnimi kleščami. Potem porežite čisto noter do najmanjše špirice ves rog, ki je morebiti ločen. Ako najdete proti peti v srednji jamici kak gnojnin tvor, prerežite, da gnoj izteče, in rano potem samašite s predivnim osvaljkom, ki je bil namočen v svinčenem jesihu (Bleiessig). Ko pa predivo pokladate v jamice, je važno, da ga zabašete noter do dna in ga trdno ovežete. Potem glejte, da se kopito na suhem in snažno diži. — Ako pa morda gnjilina izvira iz presuhega roga, omehča se rog z ovezanim frišnim kravjekom ali s kislim zeljem, ali samimi prtenimi cunjami, ki se močijo z mrzlo vodo. To se pa ne dela zavoljo strele, ampak zavoljo presuhega kopita. Zato se to ne dela v eno mer naprej, ampak vsak dan le nekaj ur; potem postavite konja na čisto, snažno,

suho steljo. Zato je tudi dobro, ako se tak konj za kaki dve uri vsaki dan v vodo postavi, potem v suh hlev. Ako tako precej ravnate in gnjilina še ni zastarela, ni treba nobenih drugih štip in zdravil, ki v začetku še celó škodujejo. Če je pa gnjilina uže bolj vidna, zastarana, smrdljiva, z divjim mesom vendar ne preveč združena, je pa uže treba sušilnih in nekoliko razjedajočih zdravil, ki pokončajo obilno mesno rast. V ta namen služi postopanje rane in predivnega osvaljka z žganim galunom, z rudečim precipatom (rothem Quecksilberpraecipitat), zmešanim s štipo hrastove skorje, ali pa namakanje predivnih osvaljkov z vodo bakrenega vitrijola, ki se napravi, če se 1 del bakrenega vitrijola v 24 delih vode raztopi, v steklenici spravi in po potrebi rabi (recimo zjutraj in zvečer) predivni osvaljk namoči in na rano poklada, dokler se ne očedi.

Pravila družbe sv. Cirila in Metoda.

Družbe ime in sedež.

§. 1. Družba sv. Cirila in Metoda ustanovlja se za Kranjsko, Štajarsko, Koroško in Primorsko (Goriško, Trst in Istro). Vodstvo in sedež ji je v Ljubljani.

Družbe namen.

§. 2. Družbe namen je vsestranski podpirati in pospeševati slovensko šolstvo na katoliško-narodni podlagi.

V ta namen družba za slovenske otroke napravlja in vzdržuje šole in otroške vrtove ali pomaga napravljati in vzdrževati jih, nastavlja učitelje, dovoljuje podpore in nagrade, izdaja primerne spise in knjige.

Dobava denarnih pomočkov.

§. 3. Družbeni denarni pomočki so:

- a) Doneski družbenikov;
- b) darila in volila;
- c) z oblastvenim privoljenjem narejeni nabori;
- d) prihodki od napravljanih besed, zabavnih besed, zabavnih shodov, dramatičnih in drugih dopuščenih iger, beril in razlag.

Družbeniki.

§. 4. Družbeniki so:

- a) Pokrovitelji, ki plačajo enkrat za vselej najmanj 100 gold.;
- b) ustanovniki, ki plačajo enkrat za vselej 10 gld.;
- c) letniki, ki plačujejo po 1 gold. na leto;
- d) podporniki, ki plačujejo po 10 kr. na leto, in
- e) častni udje, katere po nasvetu družbenega vodstva izvoli velika skupščina zaradi njihovih zaslug za družbene namene.

Družbenik sme biti vsakdo, možki, ženska ali pravna oseba, ki se oglasi, da hoče izpolnjevati družbene dolžnosti.

Družbeno vodstvo jemlje te oglase na znanje in sme sprejem odreči, ne da bi mu bilo treba povedati, zakaj.

Družba je ustanovljena, kakor ji je 20 pod a), b) in c) omenjenih družbenikov pristopilo. Dokler se pravilno družbeno vodstvo ne izvoli, oskrbljuje ustanovni odbor vsa družbena opravila.

Družbenikov pravice in dolžnosti.

§. 5. Vsak družbenik je dolžan družbeni namen po svoji moči pospeševati, zlasti svoj donesek praviloma v začetku vsacega leta redno plačevati.